

gemeente
Haarlemmermeer

raadsvoorstel

Onderwerp Ontwerpkadernota en begroting 2027-2030, Ontwerpbijdragebesluit 2027 en Ontwerpjaarrekening 2025 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen

Portefeuillehouder mr. Charlotte van der Meij

Inlichtingen Nienke van der Zee

Collegevergadering 4 mei 2026

Raadsvergadering

Raadsvoorstelnummer 13262252

1. Voorstel

Collegebesluit(en)

Het college besluit de raad voor te stellen om:

1. geen zienswijze in te dienen op de Ontwerpkadernota en begroting 2027-2030 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen Regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer;
2. geen zienswijze in te dienen op het Ontwerpbijdragebesluit Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen 2027;
3. geen zienswijze in te dienen op de Ontwerpjaarrekening Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen 2025.

2. Samenvatting

Per 1 januari 2024 is het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer (GO) opgericht. Wettelijk is bepaald dat het GO jaarlijks een ontwerpbegroting voor het volgende jaar vaststelt, en deze eerst voor zienswijze aan de raden van de deelnemende gemeenten voorlegt. Tevens worden het Ontwerpbijdragebesluit GO Beschermd Wonen 2027 en de Ontwerpjaarrekening GO Beschermd Wonen 2025 voor zienswijze voorgelegd. Het GO stelt deze stukken vast na verwerking van de zienswijze. De provincie Noord-Holland moet de jaarrekening 2025 van de GO uiterlijk 15 juli 2026 ontvangen. Om dit te kunnen bewerkstelligen moet de zienswijze op de jaarrekening uiterlijk op 24 juni 2026 bij het GO zijn, zodat de jaarrekening 2025 op 25 juni 2026 door het GO kan worden vastgesteld.

In de zienswijze op de begroting 2026-2029 (12236710) heeft de raad verzocht om de volgende begroting op basis van een inschatting van de zorgkosten te maken in plaats van het hanteren van het principe 'rijksbudget is werkbudget'. Daar wordt in deze begroting aan voldaan. Het Ontwerpbijdragebesluit 2027 is op basis van bestaande financiële afspraken opgesteld. Door het uitstel van de landelijke doordecentralisatie ontvangen de regiogemeenten ook in 2027 nog geen eigen middelen voor Beschermd Wonen (BW). Er is dan ook nog geen sprake van een bijdrage vanuit de gemeenten aan het GO. Voorgesteld wordt om geen zienswijze in te dienen op de Ontwerpkadernota en begroting 2027-2030, het Ontwerpbijdragebesluit 2027 en de Ontwerpjaarrekening 2025 van het GO.

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

BW is onderdeel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Met BW wordt bedoeld het wonen in een accommodatie voor mensen met complexe psychische of psychosociale problemen die tijdelijk niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Met de begeleiding van deze inwoners willen we hun zelfredzaamheid en participatie bevorderen en hun psychisch en psychosociaal welzijn verbeteren. Daarnaast willen we verwaarlozing of maatschappelijke overlast voorkomen.

Onder BW valt ook Beschermd thuis. Bij Beschermd thuis ontvangen inwoners intensieve gespecialiseerde begeleiding thuis. Het gaat om inwoners waarbij de zorg onplanbaar is en 24-uursbeschikbaarheid van ondersteuning nodig is.

In de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer is gestart met een samenwerking tussen de acht gemeenten in de regio. Dit is vooruitlopend op landelijke wetgeving om de verantwoordelijkheid voor BW naar alle gemeenten door te decentraliseren. Voor deze samenwerking is een Gemeenschappelijke Regeling Beschermd Wonen (GR BW) Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer (2023.8356374) ingesteld. Een GO, waarin de voor Beschermd Wonen verantwoordelijke wethouders zitting hebben, vormt het bestuur van de regeling.

In de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is bepaald dat het GO jaarlijks een Ontwerpbegroting en een meerjarenraming voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar vaststelt en deze eerst voor zienswijze aan de raden van de deelnemende gemeenten voorlegt. Daarnaast moeten het Ontwerpbijdragebesluit 2027 en de Ontwerpjaarrekening 2025 van het GO voor zienswijze aan de raden worden voorgelegd.

In de GR BW regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer is geregeld dat een bijdragebesluit wordt opgesteld waarin is vastgelegd op welke wijze berekend wordt welke bijdrage de deelnemende gemeenten verschuldigd zijn voor de uitvoering van de regionale taken.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

In de Wgr en de GR BW regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer is de verplichting opgenomen om de ontwerpbegroting van een gemeenschappelijk orgaan twaalf weken voordat deze door het GO wordt vastgesteld toe te zenden aan de raden van de deelnemende gemeenten voor een zienswijze. De raad wordt in staat gesteld de Ontwerpkadernota en begroting 2027-2030 (bijlage 2), het Ontwerpbijdragebesluit 2027 (bijlage 3) en de Ontwerpjaarrekening van 2025 (bijlage 4) van het GO te beoordelen en hierop een zienswijze te geven. Het GO betreft deze zienswijze bij het te nemen besluit over vaststelling van de ontwerpkadernota en begroting 2027-2030 en het Ontwerpbijdragebesluit 2027. Voorgesteld wordt om geen zienswijze in te dienen op de Ontwerpjaarrekening 2025, de Ontwerpkadernota en begroting 2027-2030 en het Ontwerpbijdragebesluit 2027.

Wat zijn de argumenten?

Ontwerpjaarrekening

De ontwerpjaarrekening bestaat uit een programmaverantwoording van de activiteiten van het GO en een financiële verantwoording in 2025.

In de programmaverantwoording staan onder andere de volgende activiteiten:

- het ontwikkelen van uitvoeringsprogramma's door gemeenten voor opvang, wonen en herstel en een regionale paragraaf om activiteiten regionaal op te pakken;

- de regionale aanbesteding BW en Maatschappelijke Opvang (MO) waarbij wordt ingezet op de beweging van BW naar Beschermd thuis onder andere met een ontwikkelagenda;
- de voorbereiding van de decentrale uitvoering van de toegang tot BW door regiogemeenten vanaf januari 2025.

Daarnaast wordt ingegaan op het gebruik van BW en Beschermd thuis. In 2025 is dit toegenomen van gebruik van 590 mensen op 1 januari 2025 naar 598 mensen op 1 januari 2026. De gewenste beweging naar Beschermd thuis is ingezet, ongeveer 20% van de cliënten ontvangt thuis trajectbegeleiding in het kader van Beschermd thuis.

In de financiële verantwoording komt naar voren dat in de begroting 2025 is uitgegaan van het budget dat we van het Rijk ontvangen: 'rijksbudget is werkbudget'. Dit betekent dat de uitgaven gebaseerd zijn op de inkomsten van Rijk en niet op de werkelijk verwachte uitgaven. Een reële prognose van de zorgkosten was bij het opstellen van de begroting namelijk nog niet mogelijk. Er was in de begroting voor de mutatie reserves een negatief resultaat begroot van € 5,851 miljoen. Het resultaat zou gedekt worden uit de reserve. De werkelijke zorgkosten in 2025 waren lager, waardoor het resultaat positiever uitvalt. Ook voorgaande jaren was dit het geval. Uiteindelijk is in 2025 een positief resultaat gerealiseerd van € 0,955 miljoen. Voor het gerealiseerde positieve resultaat wordt voorgesteld om dit te storten in de reserve.

Ontwerpkadernota en begroting

Ten opzichte van de vorige regiobegroting is er een aantal belangrijke wijzigingen. Bij de vorige begrotingen werd ervan uitgegaan dat de volledige rijksbijdrage nodig was voor uitvoeringskosten en zorgkosten. Dit terwijl er voorgaande jaren altijd sprake is geweest van overschotten. De raad heeft daarom bij de zienswijze op de begroting van 2026-2029 verzocht om de huidige begroting te maken op basis van een inschatting van de zorgkosten in plaats van uit te gaan van het principe 'rijksbudget is werkbudget'. Inmiddels is een prognose van de zorgkosten mogelijk en wordt daar bij deze Ontwerpbegroting 2027-2030 aan voldaan.

In het GO BW is afgesproken dat de tekorten MO en Vrouwenopvang (VO) tot en met 2030 vanuit het budget en de reserve Beschermd wonen worden gedekt, mits deze reserve toereikend is en er overeenstemming is over de wijze van besturen (governance) op MO. Aan de hand van een evaluatie van de GR BW zullen de regiogemeenten niet alleen ingaan op de samenwerking over BW, maar ook op de gewenste samenwerking voor MO.

Daarnaast zijn er de volgende aandachtspunten in de begroting:

- Er is een update gegeven op de reservestand en ontwikkeling, inclusief het tekort op MO en tekort op VO.
- Een budget van € 650.000 is overgeheveld van MO naar BW. In 2023 is er onderzoek gedaan naar de uitgaven voor MO in onze regio, naar aanleiding van structurele tekorten op MO. Uit dit adviesrapport komt onder andere naar voren dat er kosten gemaakt worden ten laste van MO voor inwoners die BW nodig hebben. Met de verschuiving van het budget geven we uitvoering aan een aanbeveling uit dit onderzoek.
- De lokale en regionale personele inzet voor 2027 is beperkt aangepast.

Ontwerpbijdragebesluit

De aanneme is dat de gemeenten ook in 2027 nog geen eigen middelen ontvangen voor BW. Er is nog geen sprake van een bijdrage vanuit de gemeenten aan het GO. De gemeente Haarlem draagt de rijksmiddelen die zij namens de regio ontvangt voor BW over aan het GO.

In het Ontwerpbijdragebesluit is de afspraak opgenomen om in de eerste drie jaar na de doordecentralisatie het tekort op de MO te bekostigen vanuit het verwachte overschot op BW. Met betrekking tot de regionale reserve BW is een minimum van € 5 miljoen en maximum van € 7 miljoen afgesproken. Wanneer de reserve van het GO onder het minimum komt, zullen alle gemeenten de reserve naar rato van het verdeelmodel aanvullen. Wanneer de reserve hoger is dan afgesproken, wordt het overschot naar rato van het verdeelmodel uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. We doen dit op basis van de stand van de reserve in het jaar 't+4' (2030). Een eventuele aanvulling door regiogemeenten vindt plaats in het jaar 't+2' (2028) zodat hier in de gemeentebegroting rekening gehouden kan worden.

Wat zijn de kanttekeningen en risico's?

Onverwachte toename in het aantal cliënten BW

De aantallen cliënten en de duur van het verblijf in BW-voorzieningen zijn onvoorspelbaar. Als het aantal cliënten dat op verblijf is aangewezen sneller toeneemt dan verwacht, kan dit leiden tot extra zorgkosten indien er genoeg personeel en plekken beschikbaar zijn. Mogelijk zal het realiseren van een beschermde woonvorm bedoeld voor volwassenen met complexe problematiek tot hogere kosten leiden. Een aantal van deze volwassenen verblijft nu in de MO. Het realiseren van een dergelijke passende woonvorm is van belang, omdat dit tot een verlichting van de MO keten zal leiden en waarschijnlijk de kosten daar kan terugdringen.

Effect inrichtingskeuzes

In de begroting zijn de kosten voor de uitvoering weergegeven op basis van eerder gemaakte afspraken. De inrichtingskeuze om de taak registratie en beheer op regionaal niveau uit te voeren is hierin verwerkt. Ook is de keuze verwerkt om het contractmanagement regionaal te blijven uitvoeren.

3.3 Wat mag het kosten?

In het GO is vastgelegd dat iedere gemeente naar rato van het nieuwe verdeelmodel bijdraagt aan de uitvoeringskosten van het GO. Vanwege het aangekondigde uitstel van het woonplaatsbeginsel en het verdeelmodel, is het percentuele aandeel van Haarlemmeer in 2027 0%. In 2027 worden de kosten voor BW, evenals in de huidige situatie, volledig gedekt uit de rijksbijdrage die centrumgemeente Haarlem ontvangt.

Voor onze eigen ambtelijke uitvoeringskosten (personeelskosten) ontvangen wij in 2027 een bijdrage vanuit het GO van € 357.000. Deze bijdrage is begroot in het programmabegroting beschikbare budget van beleidsdoel B: inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf van het programma Zorg en werk, taakveld 6.81.

Wat zijn de financiële risico's?

Door de samenwerkingsafspraken in het GO zijn de (financiële) risico's voor de afzonderlijke gemeenten beperkt en is de continuïteit van zorg voor onze inwoners ook na de doordecentralisatie geborgd. De rijksmiddelen voor BW worden door de gemeente Haarlem overgedragen aan het GO, hierdoor worden alle gemeenten hiervoor (financieel) verantwoordelijk. Indien de kosten toenemen door een stijging van het aantal cliënten en de zorgkosten per cliënt, zal het Rijksbudget niet voldoende zijn om de zorgkosten te dekken. De regiogemeenten zullen dan naar rato bij moeten dragen aan het GO. De reserve is voldoende om dit risico af te dekken.

De ontwikkelingen met betrekking tot de cliëntenaantallen en de reservestand zullen door het GO en de individuele gemeenten nauwlettend gemonitord worden. Ook zijn middelen beschikbaar voor investeringen in (goedkopere) lokale BW-voorzieningen, lokale

randvoorwaarden, zoals woningen voor kwetsbare doelgroepen, en preventie om instroom in BW te voorkomen.

Het MO-budget dat de centrumgemeente ontvangt van het Rijk is structureel ontoereikend in verhouding tot de opgave. Formeel ligt de financiële verantwoordelijkheid voor MO bij de centrumgemeente Haarlem. In de praktijk worden de tekorten al jaren gedekt met overschotten uit de reserve van BW. Vanaf 2031 wordt verwacht, dat de reserve van het GO BW onvoldoende is om de tekorten van de MO daaruit te betalen. De centrumgemeente wil met de regiogemeenten structurele afspraken maken over het bekostigen van de tekorten. Het voorstel van de centrumgemeente is dat de regiogemeenten de tekorten van MO vanuit de algemene middelen van gemeenten dekken en/of het overschot van BW vanuit GO BW. In het GO BW is besloten dat er alleen structurele afspraken over het dekken van de tekorten van MO worden gemaakt als er (regionale) afspraken komen over de wijze van besturen (governance) op MO. De komende tijd zal hierover besluitvorming plaats vinden.

3.4 Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad is bevoegd tot het geven van een zienswijze op de ontwerpkadernota en begroting, het ontwerpbijdragebesluit en de ontwerpjaarrekening. De portefeuillehouder Zorg en Welzijn is binnen het college het eerste aanspreekpunt voor BW en neemt namens het college deel aan het GO.

3.5 Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

De gemeenteraden ontvangen jaarlijks de kadernota, de ontwerpbegroting, het bijdragebesluit en de voorlopige jaarrekening van het GO, en kunnen hierop een zienswijze indienen. Het GO is verplicht hierop een reactie te geven.

Door het GO wordt daarnaast jaarlijks gerapporteerd over in ieder geval de stand van zaken, de financiële samenwerkingsafspraken en de door het GO uitgevoerde taken.

3.6 Wat betekent dit voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA)?

Dit voorstel heeft geen gevolgen voor de MRA en er zijn met betrekking tot dit onderwerp geen regionale afspraken in het MRA gemaakt.

4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

Hermineke van Bockxmeer
bc. Rijkman Danl

de burgemeester,

Marianne Schuurmans-Wijdeven

Bijlage(n):

- Bijlage 1. Zienswijzen gemeenteraad Haarlemmermeer op de Ontwerpkadernota en begroting 2027-2030 GO BW regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer, Ontwerpbijdragebesluit GO BW 2027 en Ontwerpjaarrekening GO BW 2025
- Bijlage 2. Ontwerpkadernota en begroting 2027-2030 GO BW regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer
- Bijlage 3. Ontwerpbijdragebesluit GO Beschermd Wonen 2027
- Bijlage 4. Ontwerpjaarrekening GO Beschermd Wonen 2025